

Tisztelt Lendület díjjal kitüntetett Kutatók! Lendület-nyertesek!
Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

„Hazát nem alkot holt föld, hanem élő ember” – írja Széchenyi István *Hunnia* című művében. Amikor a Magyar Tudományos Akadémia 2009-ben elindította a Lendület Programot, azt nem csupán azzal a szándékkal tette, hogy támogassa az alapkutatásokat és a kimagasló teljesítményű fiatal kutatókat. Pontosabban: ennek a szándéknak több rétege volt. Az egyik rétege éppen az, hogy tudjuk: hazát nem holt föld alkot, hanem élő ember. Vagyis az élő emberek munkáját, tehetségét kell megbecsülnünk és támogatnunk ahhoz, hogy hazánk is élő lehessen.

A Lendület Programmal az Akadémia célja az, hogy az alapkutatások támogatásával egy időben bővítse a fiatal kutatók előrelépési lehetőségeit, növelje a hazai kutatóhelyek versenyképességét, biztosítsa a tehetség-utánpótlást, és mindezek eredőjeként visszaszorítsa a sikeres fiatal kutatók elvándorlását. A Lendület Program célja, hogy jó legyen itthon nemzetközi szintű kutatónak lenni.

Abban, hogy ez megvalósulhasson, kulcsszerepet töltenek be a kutatócsoportok: e dinamikus és élő kutatói közösségek. Ahhoz pedig, hogy egy kutatóközösség emberileg jól és szakmailag eredményesen működjék, a kutatócsoport-vezetők emberi és szakmai minősége kulcsfontosságú. Ezért döntöttünk úgy, hogy a Lendület-kutatócsoportok vezetőinek megbecsülésére és elismerésére Lendület díjat alapítunk.

Tavaly ünnepeltük a Lendület Program elindulásának 15. évfordulóját. Eredetileg ez alkalomra időzítettük a Lendület díj alapítását is. Mivel azonban tudtuk, hogy egy év múlva, idén még nagyobb jubileumot, a Magyar Tudományos Akadémia megalapításának 200. évfordulóját ünnepeljük, úgy döntöttünk, hogy a bicentenáriumi ünnepkör méltó időszakot jelentene a Lendület díj bemutatására és az

első díjátadásra is. Ehhez a szándékunkhoz társult az a gondolat, hogy ha idén adjuk át először a díjat, akkor már az Akadémia székházának felújított dísztermében, „ittthon” ünnepelhetünk.

A Lendület díj kiválósági díj: azokat szeretnénk elismerni vele, akik még a kiválóságon belül is a legkiválóbb teljesítményt nyújtották, nyújtják. A Lendület díjat azok a csoportvezetők nyerhetik el, akik – túl azon, hogy a Lendület Program támogatási időszakát kiváló minősítéssel zárták – kutatócsoportjukkal olyan jelentős tudományos eredményeket értek el, amelyek erősítik az Akadémia és Magyarország nemzetközi hírnevét, és akik kutatócsoport-alapításuk mellett tudomány-népszerűsítő és szélesebb körű iskolateremtő tevékenységükkel is szolgálják a tudományt és ezáltal embertársaikat.

Tisztelt Lendület díjjal kitüntetett Kutatók!

Munkájukat az Akadémia egy, a világhírű Zsolnay Porcelánmanufaktúra által készített, egyediesített dísztárggyal: a Lendület-szoborral szeretné megköszönni. Ez a „Zsolnay” Lendület-szobor egyszerre statikus és dinamikus.

Statikus, mint minden szobor – ahogy ezt sok nyelvben maga a szobor szó is kifejezi, amelynek eredete a latin *statuo* igére vezethető vissza. A *statuo* elsődleges, konkrét jelentése: 'állít', 'emel', vagyis a szobor az, ami „állíttatik”, „emeltetik”. De – latinban, magyarban egyaránt – átvitt értelemben használhatjuk az „állít” igét úgy, mint 'példát állítani'. Önök mint Lendület díjat elnyert kutatócsoport-vezetők példaként állnak előttünk és a következő „lendületes” nemzedékek előtt.

Statikussága mellett pedig – ahogy az előbb említettem – a Lendület-szobor dinamikus is. Ívei spirális jellegű, felfelé irányuló, lendületes mozgást fejeznek ki. E szobor a növekedést, a felfelé, a minőség felé

haladó értékteremtést is jelképezi. Ennek a Lendület díjat elnyert csoportvezetőkről és kutatócsoportjuk munkájáról is mindig elmondhatónak kell lennie.

A Lendület-szobor dinamizmusa pedig nemcsak íveiben, hanem a rajta játszó fényekben is érzékelhető: az eozinmáz jellegzetes színjátékában, amelyet Zsolnay Vilmos pécsi porcelángyára tett világhírűvé. Az eozin az aranszíntől a kékes árnyalatokon át a rózsabogár-zöldig terjedő színekben játszó kerámiamáz. Éószról, a hajnal istennőjéről kapta a nevét, aki fényével legyőzi az éjszakát. A Zsolnay-porcelánokon a ragyogó színes eozin valójában csak egy nagyon vékony, a fény hullámhosszával összemérhető, nanométeres vastagságú rétegben van jelen, és a ráeső fénnel való találkozás hozza létre a kerámiamáz felszínén a színeket.

Mire tanít ez bennünket? Hogy értékeink, valódi színeink találkozásainkban tudnak felragyogni. Az, amit Önök Lendület-kutatócsoportok vezetőiként és kutatócsoportjaikkal létrehoztak, tudományos érték. Annak a folyamatnak pedig, amelynek során ez az érték megszülethet, láthatóvá válhat, része kell, hogy legyen mindig az az emberi és kutatói készség is, hogy tudományos munkánkat az igazság fényében végezzük, másokkal találkozva, összekapcsolódva, együttműködve.

Egy jó kutatócsoport-vezető, egy jó tudós ebben is példa. Így segíthet sokaknak itthon is a boldog, nemzetközi szintű kutatóvá válásban.

Tisztelt Lendület díjjal kitüntetett Kutatók!

Köszönöm, köszönjük munkájukat – és tisztelettel gratulálok a díjhoz.